

Näin pääset alkuun

Kirkon ympäristödiplomin käsikirja
ja vinkkejä hakuprosessiin

Kuule ja kysy kirkon ympäristödiplomista -webinaari 21.1.2025

Jari Visto, Kirkkopalvelut ry / STEP-opintokeskus



Kirkon yhteiset asiakirjat seurakunnan kestävyystyön tukena

1. **Kirkon strategia vuoteen 2026 Ovet auki**
 - Mikä on kirkon tehtävä?
2. **Kirkon ilmasto-ohjelma [Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus](#) (2008)**
 - teologiset perustelut kestävyystyölle löytyvät täältä
3. **Kirkon energia- ja ilmastostrategia [Hiilineutraali kirkko 2030](#) (2019)**
 - napakka ja konkreettinen, keskittyy ilmastovaikutuksiin, leivottu sisään kirkon ympäristödiplomiin
4. **Kirkon ympäristöjärjestelmä eli [Kirkon ympäristödiplomi](#) (uusin 4. painos 2020)**
 - kattava tietopankki ja käytännön työkalupakki



HIILINEUTRAALI KIRKKO 2030



KIRKON
YMPÄRISTÖ-
DIPLOMI

Seurakunnan työkalu
kestävän tulevaisuuden
rakentamiseen käytännössä



KIRKON YMPÄRISTÖ- DIPLOMI



KIRKON
YMPÄRISTÖ-
DIPLOMI

Pähkinäkuoressa

- Kirkon oma *ympäristöjärjestelmä ja -sertifikaatti*
 - Osaltaan myös: laatu- ja johtamisjärjestelmä
- Käytössä vuodesta 2001, käsikirjan uusin 4. laitos 2020
- Osin samanlainen kuin muillakin toimijoilla, mutta räätälöity seurakuntien tarpeisiin
- Sisältää myös kulttuurisen ja sosiaalisen kestävyuden ulottuvuuksia
- Määritellyt [kriteerit](#) saamiselle, voimassa 5 v. kerrallaan
- *Kirkon energia- ja ilmastostrategian suositus: kaikilla seurakunnilla on Kirkon ympäristödiplomi 2025!*

- Muutokset 2020 painokseen mm.
- Lisää painoa **ilmastotavoitteille**: kytkeytyy läheisesti kirkon energia- ja ilmastostrategiaan *Hiilineutraali kirkko 2030*
- **Katselmustaulukko** helpottaa alkuunpääsyä

Kirkon ympäristödiplomin avulla...

Suhteessa luomakuntaan

- *Viljelemme ja varjelemme* luomakuntaa käytännössä
 - Turvaamme ympäristön *elinkelpoisuutta*
 - Vaalimme luonnon *monimuotoisuutta*
 - Hillitsemme *ilmastonmuutosta* ja suuntaamme *hiilineutraaliuteen 2030*

HUOM! Vain olemalla **esimerkillinen** omassa toiminnassaan seurakunta on **uskottava** puhuessaan ihmisen tehtävästä luomakunnan varjelijana!

Suhteessa omaan toimintaamme

- Nivomme ympäristöasiat *osaksi* seurakunnan kaikkea *toimintaa*
- Kilvoittelemme, jotta *tekomme* vastaavat *sanojamme*. Tavoittelemme *jatkuvan parantamisen* ihannetta
- Edistämme *ennakoivaa ympäristöajattelua*; teemme jo tänään sitä mitä laki vaatii huomenna!
- *Tehostamme* toimintoja ja resurssien käyttöä. Etsimme *kustannussäästöjä*
- *Kuuntelemme* ja *osallistamme* seurakuntalaisia yhteiseen ympäristötyöhön

Kirkon ympäristödiplomin hakuprosessi

Kirkon ympäristödiplomin käsikirjaan ja muihin aineistoihin kannattaa tutustua itsenäisesti evl.fi:ssä, seuraavassa vain poimintoja ja käytännön vinkkejä



Seurakunnan jatkuva ympäristötyö

Seurakunta rakentaa kestävämpää tulevaisuutta ympäristöohjelmansa avulla

Kirkkohallitus

Myöntää kirkon ympäristödiplomin, voimassa 5 vuotta

Tuomiokapituli

Auditoijan lausunnon perusteella esittää kkh:lle ympäristödiplomin myöntämistä

Auditointi

Auditoija: tarkastaa seurakunnan toiminnan ja pyytää tarvittaessa lisäselvityksiä; laatii auditointiraportin

Kirkkoneuvosto

hyväksyy ympäristöohjelman pyytää auditointia tuomiokapitulilta

Kirkkoneuvosto

Päätää ympäristödiplomin hakemisesta. Nimeää ympäristövastaavan ja ympäristötyöryhmän. Osoittaa toiminnalle riittävät resurssit.

Tutustutaan ympäristödiplomin käsikirjaan

Erityisesti ympäristövastaava ja -työryhmä, mutta koulutusta koko työyhteisölle ja luottamushenkilöille

Toteutetaan ympäristökatselmus

Täyttämällä **katselmustaulukko**. Taulukkoon kirjataan diplomiin vaadittavat *minimikriteerit* ja toimenpiteiden tuottamat *pisteet* (oma arvio, yht. min. 100) lisätietoineen sekä *havainnot* esim. kehittämistarpeista. Näin muodostuu valmis **katselmusraportti!**

Laaditaan seurakunnan ympäristöohjelma

HUOM. ympäristökatselmuksessa tehtyjen havaintojen pohjalta!
= *suunnitelma* srk:n ympäristötyölle; HUOM. kattaa kaikki työalat

KIRKON YMPÄRISTÖ- DIPLOMI

Ympäristödiplomin hakuprosessi

Kirkon ympäristödiplomin käsikirja





Keskeiset aineistot ja työkalut
löytyvät verkko-osoitteesta

<https://evl.fi/ymparistodiplomi/>



YMPÄRISTÖKÄSIKIRJA

KATSELMUSTAULUKKO

TYÖKALUJA

TOIMI NÄIN

PALAUTE JA YHTEYSTIEDOT

Yhdessä toimien luomakunnan puolesta

Kun seurakunnallanne on ympäristödiplomi, olette mukana toteuttamassa kirkon yhteistä tavoitetta kohti hiilineutraaliutta.

Kirkon ympäristödiplomi viitoittaa suuntaa ja antaa konkretiaa ympäristövastuun toteuttamiseen seurakunnan työssä ja toiminnassa. Tälle käsikirjasivustolle on koottu asioita, joita seurakunnan eri toiminnoissa tulee ottaa huomioon, kun se hakee ympäristödiplomia.

Avain kaikkeen:

Toimi näin

Katso toimintaohjeet tästä.



Ympäristökäsikirja

Tutustu Kirkon ympäristödiplomin käsikirjaan.



Anna palautetta

Haluatko kysyä jotain tai antaa palautetta sivustosta?



Katselmustaulukko

Täältä löydät katselmustaulukon.



Työkaluja

Täältä voit ladata vuosikellopohjan ja jätekartoituslomakkeen.



Arkkipiispa Tapio Luoman
tervehdys

[Lue arkkipiispan esipuhe Kirkon ympäristödiplomin käsikirjaan.](#)

Mualla verkossa

Hiilineutraali kirkko 2030

Kirkon energia- ja ilmastostrategia



Kirkon ympäristödiplomin käsikirja saavutettava pdf ja [painettu](#)

Kirkon ympäristödiplomin käsikirja pdf-muodossa ja painettuna



Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus

Kirkon ilmasto-ohjelma



Merkittävimmät ympäristövaikutukset löytyvät täältä

Printtiversioiden hankkimista avainhenkilöille kannattaa harkita

Teologiset perustelut löytyvät täältä



Käsikirja mahdollisuuksien
avaajana

Kirkon ympäristödiplomi

Toiminta ja talous

Ympäristökasvatus

Jätehuolto ja kiertotalous

Ruoka ja keittiöt

Energia ja kiinteistöt

Hautausmaat ja viheralueet

Metsät ja muut luontoalueet

Liikenne

Kirkon ympäristödiplomin käsikirja

Ympäristökäsikirjassa avataan kattavasti seurakunnan arkeen ja pyhään liittyviä eri osa-alueita ympäristönäkökulmasta. Käsikirjan avulla seurakunta voi laatia ympäristöohjelman, joka auttaa suunnittelemaan seurakunnan ympäristötyötä. Kirkon ympäristödiplomin saamisen edellytykset on koottu tähän käsikirjaan.



Perusteet ja tavoitteet
= hakuprosessi

=Toiminnan ja talouden
suunnittelu ja seuranta,
yhteiset rakenteet

Koskee muitakin kuin
lapsia ja nuoria!

Ensimmäisenä näkyvissä
> suuri viestinnällinen
merkitys!

Paljon mahdollisuuksia!

Kirkon päästövähennys-
tavoitteiden kannalta
keskeisin

Täällä ollaan usein
pisimmällä!

Kirkon ilmasto- ja
luontotavoitteille
myös hyvin keskeinen

Älä jätä heittopussiksi!

Kirkon ympäristödiplomi

Toiminta ja talous

Ympäristökasvatus

Jätehuolto ja kiertotalous

Ruoka ja keittiöt

Energia ja kiinteistöt

Hautausmaat ja viheralueet

Metsät ja muut luontoalueet

Liikenne

Ympäristödiplomin käsikirjan osiot

- **Kussakin:**
 - Minimikriteerit
 - Täytyminen edellytys diplomin myöntämiselle
 - Pisteitä tuottavat kriteerit
 - Diplomin saamiseksi minimi 100
 - Kattavasti linkejä lisätietoon

Luku 2: Kirkon ympäristödiplomin perusteet ja tavoitteet

= Hakuprosessi palasteltuna
toimenpiteiksi ja
minimikriteereiksi



[YMPÄRISTÖKÄSIKIRJA](#)[KATSELMUSTAULUKKO](#)[TYÖKALUJA](#)[TOIMI NÄIN](#)[PALAUTE JA YHTEYSTIEDOT](#)

Käsikirja mahdollisuuksien
avaajana

Kirkon ympäristödiplomi

Kirkon oma
ympäristöjärjestelmä

Johdon sitoutuminen

Ympäristödiplomikoulutus

Hiilineutraali kirkko 2030

Ympäristövastaava

Ympäristötyöryhmä

Ympäristökatselmus

Pisteytys

Ympäristöohjelma

Ympäristöohjelman seuranta

Auditointi

Lusiminen

Väliauditointi

Viestintä

Toiminta ja talous

Ympäristökasvatus

Jätehuolto ja kiertotalous

Kirkon ympäristödiplomin perusteet ja tavoitteet

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ympäristötyön pohjana ovat Kirkon energia- ja ilmastostrategia Hiilineutraali kirkko 2030, Kirkon ilmasto-ohjelma Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus sekä Kirkon ympäristöjärjestelmä eli Kirkon ympäristödiplomi. Hiilineutraali kirkko 2030 -strategian suosituksena on, että kaikilla seurakunnilla sekä tuomiokapituleilla ja Kirkkohallituksella on Kirkon ympäristödiplomi vuoteen 2025 mennessä.

Sisällys

Minimikriteerit

Kirkon ympäristöjärjestelmä

Johdon sitoutuminen

Ympäristödiplomikoulutus

Hiilineutraali kirkko 2030

Ympäristövastaava

Ympäristötyöryhmä

Ympäristökatselmus

Pisteet ja taulukointi

Ympäristöohjelma

Ympäristöohjelman seuranta

Auditointi

Diplomin uusiminen

HUOM. luku 2 koostuu lähes kokonaan pakollisista minimikriteereistä = kuvattuna prosessi ja toimenpiteet, joilla Kirkon ympäristödiplomi hankitaan

Pisteet

Oma väliauditointi 2-10 pistettä

Viestintä 10 pistettä

Muut toimenpiteet 1-5 pistettä

Yhteensä 25 pistettä

2. Kirkon ympäristödiplomin perusteet ja tavoitteet: Toimenpiteet / minimikriteerit

Minimikriteerit

Kirkon ympäristöjärjestelmä

Johdon sitoutuminen

Ympäristödiplomikoulutus

Hiilineutraali kirkko 2030

Ympäristövastaava

Ympäristötyöryhmä

Ympäristökatselmus

Pisteet ja taulukointi

Ympäristöohjelma

Ympäristöohjelman seuranta

Auditointi

Diplomin uusiminen

Toimenpide / minimikriteeri

Liitä mukaan **kirkkoneuvoston päätös** ympäristödiplomin hakemisesta

Myös koko seurakunnan toimintastrategian tulee olla linjassa ympäristötavoitteiden kanssa. Se on koko diplomiprosessin tavoitteena, mutta sitä ei arvioida erikseen.

2. Kirkon ympäristödiplomin perusteet ja tavoitteet: Toimenpiteet / minimikriteerit

Minimikriteerit

Kirkon ympäristöjärjestelmä

Johdon sitoutuminen

Ympäristödiplomikoulutus

Hiilineutraali kirkko 2030

Ympäristövastaava

Ympäristötyöryhmä

Ympäristökatselmus

Pisteet ja taulukointi

Ympäristöohjelma

Ympäristöohjelman seuranta

Auditointi

Diplomin uusiminen

Toimenpide / minimikriteeri

Kirkkoneuvosto nimeää **ympäristövastaavan** tai useamman ja päättää työnkuvasta.

Kirkkoneuvosto nimeää **ympäristötyöryhmän** ja päättää sen tehtävistä. Valtuusto päättää ympäristötyölle osoitettavasta **määrärahasta** ja muista resursseista.

MARI PAAKKOSEN VINKIT: YMPÄRISTÖ- TYÖRYHMÄ

- ◆ Kootkaa työryhmä **mahdollisimman kattavaksi**
 - ◆ Tärkeitä erityisesti *kiinteistötoimi* (< data!), hallinto ja *viestintä* (< läpäisevyys, sitoutuminen ja vaikuttavuus) sekä *toiminnalliset työalat* (< ympäristökasvatus on laaja osio!)
 - ◆ Mieluusti myös luottamushenkilöitä/*seurakuntalaisia!*
- ◆ Työnkuvat: on työajallisia ja työajattomia toimenkuvia – voiko prosessin ajaksi keventää jostain muusta?
- ◆ Tavatkaa ainakin alkuun liveinä, vaikka miten olisi kiire
- ◆ Ydinhenkilöille käsikirjan voi hankkia painettunakin

MARI PAAKKOSEN VINKIT: PROSESSIN TALOUS

- ◆ Budjettiin kannattaa auditointikulujen lisäksi huomioida **ympäristötyöryhmän toiminta**
 - ◆ Kokoukset ja -tarjoilut on hyvä olla varattavissa ilman että työryhmän tarvitsee miettiä onko niihin budjetoitu
 - ◆ Osa pystyy maksamaan ympäristötyöryhmäläisille **kokouspalkkion** tai vastaavan. Ellei se ei ole mahdollista, sisällyttäkää työryhmälle 1-2 **virkestysiltapäivää** per vuosi.
 - ◆ Näin osoitatte, että työryhmän ympäristödiplomia valmistelevalle **työ on arvokasta** ja että ymmärrätte sen vaativan aikaa ja perehtymistä!
- ◆ Ympäristövastaavuus on painava perustelu **vastuullisälle**, aivan erityisesti ensimmäistä kertaa diplomia haettaessa
- ◆ Mahdollinen **ulkopuolisen työvoiman käyttö** (esim. opiskelijan harjoittelupalkkio)?

2. Kirkon ympäristödiplomin perusteet ja tavoitteet: Toimenpiteet / minimikriteerit

Minimikriteerit

Kirkon ympäristöjärjestelmä

Johdon sitoutuminen

Ympäristödiplomikoulutus

Hiilineutraali kirkko 2030

Ympäristövastaava

Ympäristötyöryhmä

Ympäristökatselmus

Pisteet ja taulukointi

Ympäristöohjelma

Ympäristöohjelman seuranta

Auditointi

Diplomin uusiminen

Toimenpide / minimikriteeri

Seurakunta laatii **ympäristökatselmuksen**.

Katselmuksen voi tehdä myös yhdessä toisen tai useamman seurakunnan kanssa.

Ympäristö- katselmuksen tekeminen

Käsikirja mahdollisuuksien
avaajana

Kirkon ympäristödiplomi

Kirkon oma
ympäristöjärjestelmä

Johdon sitoutuminen

Ympäristödiplomikoulutus

Hiilineutraali kirkko 2030

Ympäristövastaava

Ympäristötyöryhmä

Ympäristökatselmus

Pisteytys

Ympäristöohjelma

Ympäristöohjelman seuranta

Auditointi

Uusiminen

Väliauditointi

Viestintä

Ympäristökatselmus

Ympäristökatselmuksessa selvitetään [seurakunnan toimintojen sen hetkiset ympäristövaikutukset](#).

Katselmusvaiheen aikana voidaan ympäristöasioiden tilaa parantaa niin, että vaadittavat minimikriteerit täyttyvät.

Ympäristökatselmuksen tekemiseen kuluva aika riippuu seurakunnan koosta ja ympäristöasioiden tilasta. Riittävästi aikaa varaamalla ympäristöasiat nivoutuvat paremmin osaksi seurakunnan toimintaa.

Ympäristökatselmus toteutetaan ympäristötyöryhmän koordinoimana. Ympäristökatselmus voidaan tehdä seurakunnan omana työnä tai se voidaan myös teettää opiskelijatyönä tai ulkopuolisella asiantuntijalla, mutta tällöin on huolehdittava, ettei katselmus jää irralliseksi, jolloin ympäristötyö ei kehity osaksi seurakunnan päivittäistä toimintaa.

Asiat kirjataan ympäristödiplomin nettisivuilla saatavissa olevaan katselmustaulukkoon mahdollisimman tiiviisti.

Diplomia uusittaessa katselmuksessa selvitetään edellisen kauden ympäristöohjelman toteutuminen ja asetettujen tavoitteiden saavuttaminen.

Ympäristökatselmus voidaan tehdä myös yhteistyössä toisen seurakunnan kanssa.

Toimenpide

Seurakunta laatii ympäristökatselmuksen tai se laaditaan paikallis seurakunnissa erikseen. Katselmuksen voi myös tehdä yhdessä toisen tai useamman seurakunnan kanssa esimerkiksi rovastikunnittain.

Pisteet: Minimikriteeri.

- Idea: koota yhteen ajantasainen tieto siitä, missä seurakunnan ympäristöasioissa mennään *juuri nyt*
- > pohjana seurakunnan **ympäristöohjelmalle**
- Tukena **katselmustaulukko >**



Yhdessä toimien luomakunnan puolesta

Kun seurakunnallanne on ympäristödiplomi, olette mukana toteuttamassa kirkon yhteistä tavoitetta kohti hiilineutraaliutta.

Kirkon ympäristödiplomi viitoittaa suuntaa ja antaa konkretiaa ympäristövästuun toteuttamiseen seurakunnan työssä ja toiminnassa. Tälle käsikirjasivustolle on koottu asioita, joita seurakunnan eri toiminnoissa tulee ottaa huomioon, kun se hakee ympäristödiploimia.

Arkkipiispa Tapio Luoman tervehdys

[Lue arkkipiispan esipuhe Kirkon ympäristödiplomin käsikirjaan.](#)

Mualla verkossa

Hiilineutraali kirkko 2030

Kirkon energia- ja ilmastostrategia



Kirkon ympäristödiplomin käsikirja saavutettava pdf ja painettu

Kirkon ympäristödiplomin käsikirja pdf-muodossa ja painettuna



Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus

Kirkon ilmasto-ohjelma



Toimi näin

Katso toimintaohjeet tästä.



Katselmustaulukko

Täältä löydät katselmustaulukon.



Ympäristökäsikirja

Tutustu Kirkon ympäristödiplomin käsikirjaan.



Työkaluja

Täältä voit ladata vuosikellopohjan ja jätekartoituslomakkeen.



Anna palautetta

Haluatko kysyä jotain tai antaa palautetta sivustosta?



Tätä näyttää katselmustaulukko



KIRKON
YMPÄRISTÖ-
DIPLOMI

Pisteet: Toiminta ja talous (luku 3)

Toimenpide	Liite	Srk:n pisteet	Auditoijan pisteet
<p><u>3.3 Hankintaohjeet ja -koulutus</u></p> <p>Liitä tähän hankintaohje. Hankintaohjeessa huomioidaan hankintojen vastuullisuustekijät, ja seurakunta on kouluttanut työntekijöitä hankintojen ympäristökriteerien käytössä.</p> <p>5 pistettä.</p>	Hankintaohje	Täytä tähän pisteet.	Auditoija täyttää.
<p><u>3.4 Ympäristömerkityt tuotteet ja ympäristösertifikaatit</u></p> <p>Mitä ympäristömerkittyjä tuotteita seurakunta käyttää ja hankkii säännöllisesti? <u>Avaa luettelo ympäristömerkeistä ja -sertifikaateista.</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Yli 5 tuotetta - 2 pistettä• Yli 10 tuotetta - 3 pistettä	Liitettä ei vaadita	Täytä tähän pisteet.	Auditoija täyttää.

MARI PAAKKOSEN VINKIT: YMPÄRISTÖ- KATSELMUS

- ◆ Jakakaa kaikki käsikirjan/katselmuksen osiot heti työryhmän jäsenten vastuulle
 - ◆ Avainsanoina delegointi, palastelu, aikataulutus
 - ◆ Vastaavalla / puheenjohtajalla säilyy prosessin koordinointi- ja johtovastuu
- ◆ Katselmustaulukko heti Teamsiin tms. jaetulle alustalle > jokainen rupeaa keräämään dataa omaan osioonsa matalalla kynnyksellä

2. Kirkon ympäristödiplomin perusteet ja tavoitteet: Toimenpiteet / minimikriteerit

Minimikriteerit

Kirkon ympäristöjärjestelmä

Johdon sitoutuminen

Ympäristödiplomikoulutus

Hiilineutraali kirkko 2030

Ympäristövastaava

Ympäristötyöryhmä

Ympäristökatselmus

Pisteet ja taulukointi

Ympäristöohjelma

Ympäristöohjelman seuranta

Auditointi

Diplomin uusiminen

Toimenpide / minimikriteeri

- Toimenpiteiden pisteytys niiden **vaikuttavuuden mukaan**
 - Mitä laajempi ympäristökysymys ja/tai mitä useampaa henkilöä se koskee, sitä enemmän pisteitä.
- HUOM. Kyse on *arviosta*, lopullisen pisteytyksen tekee auditoija, joten tähän ei kannata jäädä jumittamaan ;)

2. Kirkon ympäristödiplomin perusteet ja tavoitteet: Toimenpiteet / minimikriteerit

Minimikriteerit

Kirkon ympäristöjärjestelmä

Johdon sitoutuminen

Ympäristödiplomikoulutus

Hiilineutraali kirkko 2030

Ympäristövastaava

Ympäristötyöryhmä

Ympäristökatselmus

Pisteet ja taulukointi

Ympäristöohjelma

Ympäristöohjelman seuranta

Auditointi

Diplomin uusiminen

Toimenpide / minimikriteeri

- Ympäristökatselmuksen pohjalta laaditaan **ympäristöohjelma**, johon kirjataan *toimenpiteet, aikataulut ja vastuuhenkilöt*.
- Tavoite, että *jokaiselta työalalta* on jokin konkreettinen tavoite.
- Eri toiminnoille annetaan *mahdollisuus kommentoida* ympäristöohjelmaluonnosta.

2. Kirkon ympäristödiplomin perusteet ja tavoitteet: Toimenpiteet / minimikriteerit

Minimikriteerit

Kirkon ympäristöjärjestelmä

Johdon sitoutuminen

Ympäristödiplomikoulutus

Hiilineutraali kirkko 2030

Ympäristövastaava

Ympäristötyöryhmä

Ympäristökatselmus

Pisteet ja taulukointi

Ympäristöohjelma

Ympäristöohjelman seuranta

Auditointi

Diplomin uusiminen

Toimenpide / minimikriteeri

- Ympäristöohjelman toteuttamisesta **raportoidaan vuosittain joko seurakunnan toimintakertomuksessa, ympäristötyöryhmän toimintakertomuksessa tai muulla sovitulla tavalla.**
- Ensimmäisellä hakukerralla riittää, että raportointitavasta on **sovittu.**

2. Kirkon ympäristödiplomin perusteet ja tavoitteet: Toimenpiteet / minimikriteerit

Minimikriteerit

Kirkon ympäristöjärjestelmä

Johdon sitoutuminen

Ympäristödiplomikoulutus

Hiilineutraali kirkko 2030

Ympäristövastaava

Ympäristötyöryhmä

Ympäristökatselmus

Pisteet ja taulukointi

Ympäristöohjelma

Ympäristöohjelman seuranta

Auditointi

Diplomin uusiminen

Toimenpide / minimikriteeri

- Hiilineutraali kirkko 2030 -strategia **sisältyy** seurakunnan ympäristökatselmukseen ja -ohjelmaan.
- HNK2030 tavoitteet ja suositukset tsekkauslistana > yhteensopivuus?!

2. Kirkon ympäristödiplomin perusteet ja tavoitteet: Toimenpiteet / minimikriteerit

Minimikriteerit

Kirkon ympäristöjärjestelmä

Johdon sitoutuminen

Ympäristödiplomikoulutus

Hiilineutraali kirkko 2030

Ympäristövastaava

Ympäristötyöryhmä

Ympäristökatselmus

Pisteet ja taulukointi

Ympäristöohjelma

Ympäristöohjelman seuranta

Auditointi

Diplomin uusiminen

Toimenpide / minimikriteeri

Seurakunnan **työntekijät ja luottamushenkilöt** perehdytetään ympäristödiplomin sisältöön ja vaatimuksiin.

Ympäristödiplomikoulutus

Ympäristödiplomissa edellytetään, että työntekijät tuntevat oman toimintansa ympäristövaikutukset.

Henkilöstön kouluttaminen ja avoin viestintä ympäristödiplomista, sen tavoitteista ja taustoista ovat tärkeitä ympäristöohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kouluttamisessa kannattaa ottaa kaikki mahdolliset kanavat ja keinot käyttöön: koulutustilaisuudet, henkilöstökokoukset, videokoulutukset, intranet-sisällöt ja niin edelleen. Koulutusapua voi pyytää myös tuomiokapitulista. Tai kunnasta, ELY:stä, oppilaitoksista, kiertotalousyrityksistä, STEP-opintokeskuksesta jne.

Henkilöstölle kannattaa viestiä ja tarjota koulutusta ja materiaaleja jo siinä vaiheessa, kun seurakunta valmistelee ympäristödiplomin hakemista. Kun ympäristödiplomi on saatu, ympäristöasiat on syytä sisällyttää myös seurakunnan työntekijöiden perehdyttämisaineistoihin.

Katso myös osio **Viestintä**.

Seurakuntien kestävyyden tukena

Lue lisää:

[Kestävä
kehitys - STEP-
opintokeskus](#)

Ympäristövastaavan ABC



**KIRKON
YMPÄRISTÖDIPLOMI**

Mietityttääkö, mitä aihiokeä ympäristövastaavan tehtäviin kuuluu? Mitä pitäisi osata ja tietää, mistä aloittaa ja mistä saot tarvittaessa tukea? Ympäristövastaavan ABC -webinaarissa hankit haitavan perustietopakettin, jolla pääset tehtäväsäsi alkuun. Tule verkostoitumaan ja huulemaan hyödyllisiä vinkkejä kohonneita ympäristövastaavilta.

Koulutuksen toteutus

Koulutus rakentuu kahdesta informatiivisesta webinaari-iltapäivästä, joiden sisältönä on kattava perustietopaketti ympäristövastaavan tehtävistä.

Webinaarit järjestetään tiistaina 29.9.2025 ja tiistaina 16.9.2025 klo 13-15.45 Teams-oppimisympäristössä.

[Ilmoittaudu koulutukseen](#)

Sisältö

Ympäristövastaavan keskeisin aineisto kestävämmän seurakunnan rakentamisessa on Kirkon ympäristöjärjestelmä eli ympäristödiplomi käsikirjoineen. Tämä koulutus hankit osaamista Kirkon ympäristödiplomin hyödyntämiseen seurakunnan suunnitelmalliseen, tavoitteelliseen ja pitkäjänteiseen ympäristötyöhön.

Koulutuksessa tutustut seurakunnan ympäristö- ja kestäväyyden keskeisiin teologisiin lähtökohtiin ja muihin seurakunnan ympäristötyötä ohjaviin keskeisiin kirkon asiakirjoihin ja materiaaleihin.

Koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnetään Kirkkohallituksen, kokemien seurakuntien ympäristövastaavien ja yhteiskunnan ympäristöalan asiantuntijoiden osaamista. Webinaarien tarkempi ohjelma ja kouluttajien tiedot täydennetään myöhemmin.

Ympäristödiplomi meillekin! - tilauskoulutus



Onko Kirkon ympäristödiplomin hankkiminen tai uusiminen ajantahtaista teidän seurakunnassanne? Tarvitsetteko tukea diplomiprosessin aloittamisessa? Tai onko hakuprosessi jo aloitettu, mutta siitä pitäisi tehdä aidosti yhteinen asia, johon sekä työyhteisö että luottamushenkilöt ovat sitoutuneet, jotta kestävyysnäkökulmien huomioiminen nivoutuisi osaksi yhteisön toimintakulttuuria ja arjen käytäntöjä?

Kirkon energia- ja ilmastostrategia Hiilineutraali kirkko 2030 suosittaa, että kaikilla seurakunnilla on Kirkon ympäristödiplomi vuonna 2025. Työntekijöiden ja luottamushenkilöiden kouluttaminen on yksi ympäristödiplomin myöntämisen minimikriteereistä.

Tämä paikallisten tarpeiden ja prosessiin vaiheen mukaan räätälöitävä koulutus tarjoaa tukea sekä yhteiseen hoksautumiseen ja prosessiin sitoutumiseen että konkreettista tukea ja käytännön vinkkejä Kirkon ympäristödiplomin hankkimiseen.

Koulutuksessa tutustutaan Kirkon ympäristödiplomin sisältöön ja hakuprosessiin, saadaan vastauksia askarruttaviin kysymyksiin ja tehdään näkyväksi seurakunnassa jo tehtyä työtä kestävä tulevaisuuden hyväksi. Tärkeää on myös näkökulman laajentaminen laajentaminen kapeasti ymmärretyistä seurakunnan perustehtävän yhteiseen pohdintaan ja sanoittamiseen 2020-luvun maailmassa: miksi tämä kuuluu myös meille ja mitä me tästä saamme?

Koulutus voidaan toteuttaa yksi- tai kaksiosaisena ja myös verkkoympäristössä hyödyntäen. Vähintään aloitustapaaminen on hyvä toteuttaa kasvokkain. Koulutus voidaan toteuttaa sekä työntekijöille että luottamushenkilöille, ideallitapauksessa yhdessä. Koulutus voidaan järjestää useammalle seurakunnalle yhteisenä. Sisällöt ja toteutustavat tarkennetaan ja sovitaan aina yhdessä tilaajan kanssa.

Ota rohkeasti yhteyttä, niin rakennetaan yhdessä juuri seurakuntaanne palveleva sisältö ja toteutustapa!



Entisöintiä ja ennallistamista

Webinaarit 24.4.2025 ja 8.5.2025.

Kenttäjakso Utsjoella 26.–28.8.2025.



Vaataako työssäsi kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja niihin liittyvien erityisten luontoympäristöjen hoidosta? Kaipaako lisää osaamista, asiantuntijatietoa ja käytännön vinkkejä esimerkiksi, miten ainutkertaisia kulttuuriympäristöjä voi hyödyntää vapaehtoistoiminnassa?

Webinaarit

Koulutus koostuu kahdesta webinaarista:

- **1. webinaari:** 24.4.2025 klo 12.30–15.45 Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten hoito ja korjaaminen: periaatteita ja käytännön vinkkejä
- **2. webinaari:** 8.5.2025 klo 12.30–15.45 Maisema-arvojen ja luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen rakennetuissa kulttuuriympäristöissä.

Kouluttajina mm. restaurointimestari Marko Korkeasalo, ylitarkastaja Marjut Kokko ja yliarkkitehti Edla Mäkelä.

Ilmoittaudu webinaareihin viimeistään 22.4.2025.



Kenttäjakso Utsjoen kirkkotuvilla

Webinaarien jälkeen voit halutessasi osallistua käytännön harjoittelujaksoon, joka toteutetaan saamelaismuseo Siidassa ja Utsjoen pappilan ja kirkkotupien ainutlaatuisissa kulttuuriympäristöissä tiistaista torstaihin 26.8.–28.8.2025.

Kenttäjakso toteutetaan yhteistyössä Lapin ELY-keskuksen, Pohjois-Lapin seurakuntayhtymän, Porisevat porstuat ja pohjoiset kulttuurimaisemat -hankkeen, Saamelaismuseo Siidan ja Utsjoen kirkkotupayhdistyksen kanssa.

Tarkempaa tietoa kenttäjakson toteutuksesta (mm. kustannuksista ja tarvittavista varusteista) kerrotaan alkuinfoissa to 8.5. klo 15.30–17.00.

Ilmoittaudu kenttäjaksolle viimeistään 13.6.2025.

Lisätietoja ja ilmoittautuminen webinaareihin ja kenttäjaksolle osoitteessa:

step-opintokeskus.fi/kestava-kehitys/entisointia-ja-ennallistamista/

Kysy lisää:

Jari Visto,
kestävän kehityksen kouluttaja
jari.visto@step.fi
p. 040 618 4290



Seurakuntien kestävyyden tukena

Vastuullisilla valinnoilla kestävää ruokaa

25.3.2025 – 26.3.2025
Tampere
Täydentävä koulutus

Ilmoittautuminen päättyy: 25.02.2025
Laajuus opintopisteinä: 0,5
Koulutukset vuosittain: 2025

ILMOITTAUDU

Koulutuksen kuvaus

Millä tavoin voit lisätä kasvisruokaa tarjollisissa ja hyödyntää hävikkiä? Miten voit omassa työssäsi vaikuttaa ympäristöystävällisyyteen ja edistää kestävästä käytännön ratkaisua? Tule vahvistamaan kestävä kehityksen ratkaisuja työssäsi ja rakentamaan kestävä tulevaisuus.

Osaamistavoitteet

Osaillistuja

- osaa hyödyntää kasvis- ja hävikkiruokaa ja tietää hävikkiruuan käyttöön liittyvät luvat ja ohjeistukset.
- tunnistaa oman työnsä merkityksen osana kestävä tulevaisuuden rakentamista.

Kohderyhmä

Keittiötoimen työntekijät, kirkonpalvelustyö (suntit ja vahtimestarit)

Askelia kestävyteen – tulevaisuuden tekijän ABC

1.9.2025 – 15.12.2025
Verkkokoulutus
Täydentävä koulutus

Ilmoittautuminen päättyy: 26.08.2025
Laajuus opintopisteinä: 2
Koulutukset vuosittain: 2025

ILMOITTAUDU

Koulutuksen kuvaus

Miten vahvistaa kestävä tulevaisuuden ja toivon näköaloja työssä ja työyhteisössä? Miten rakentaa kestävämpää tulevaisuutta yhdessä toisten kanssa?

Koulutus tarjoaa ajankohtaiseen tutkimukseen perustuvan perustietopaketin planeetaarisen toimintaympäristömme tilanteesta sekä nykyisen kestävyysajattelun perusteista ja soveltamismahdollisuuksista erityisesti seurakunta- ja järjestötyössä. Koulutuksessa keskitytään kestävyyskäsitteiden, tunteiden ja toivon vahvistamiseen toiminnan näkökulmista.

Koulutus suoritetaan itsenäisesti verkossa Finja-oppimisympäristössä.

Osaamistavoitteet

Osaillistuja

- osaa hyödyntää työssään kestävä tulevaisuuden rakentamisessa tarvittavia tietoja ja taitoja.
- tunnistaa tunteiden, osallisuuden ja maailmankatsumuksen merkityksen kestävä tulevaisuuden yhteisöllisessä rakentamisessa.
- osaa toimia väkivallattomasti kestävä tulevaisuuden rakentajana yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

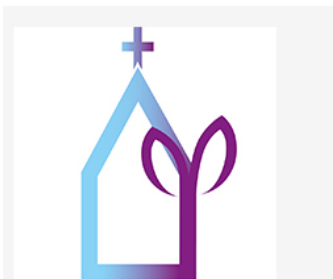
Kohderyhmä

Diakonit ja diakonissat, lähetyslihteitit ja kv. työn ohjaajat, nuorisotyönohjaajat, papit, varhaiskasvatusten ohjaajat

Seurakuntien kestävyystyön tukena

Aineistot luottamushenkilöiden perehdyttämisen tueksi:

[Materiaalipankin etusivu](#) / [Kestävä kehitys seurakunnissa](#) / [Toivoa ja toimintaa, Jari Visto, STEP-opintokeskus](#)



19.06.2023

Toivoa ja toimintaa, Jari Visto,
STEP-opintokeskus

Toivoa ja toimintaa, Jari Visto, STEP- opintokeskus

Seurakunnan luottamushenkilö kestävän tulevaisuuden tekijänä -aineisto pyrkii vastaamaan siihen, miten kestävä kehitys liittyy luottamushenkilön tehtävään, seurakunnan toimintaympäristön muutoksiin, kirkon strategiaan sekä yhteiskunnan ja seurakuntalaisten odotuksiin ja miten luottamushenkilö voi tehtävässään rakentaa kestävää tulevaisuutta.

Lue lisää:
[Kestävä kehitys -
STEP-opintokeskus](#)

Ota yhteyttä:
Jari.visto@step.fi
+358 40 618 4290

**Lopuksi:
lohdun ja
rohkaisun sanoja**



MARIN VINKIT: TÄHÄN TÖRMÄÄTTE VARMUUDELLA

- *Seurakunnassanne tehdään jo ympäristötyötä!*
- Ympäristödiplomi aiheuttaa myös vastustusta
 - Vastustus liittyy usein siihen, että pelätään lisätyötä tai että ympäristöajattelussa ei huomioida talousnäkökulmaa.
- *Kun päätös hakemisesta on tehty, kannattaa edetä suunnitelmien mukaan!*
 - Prosesin myötä ihmiset huomaavat, millä tavoin ympäristötyötä jo tehdään ja että ympäristövastuu kulkee usein käsi kädessä hyvän taloudenhoidon kanssa

MARI PAAKKOSEN VINKIT: MITÄ SAATTE?

- ◆ Toimivan mallin tehdä suunnitelmallista ympäristötyötä seurakunnassa
- ◆ Keinon osallistua Hiilineutraali kirkko 2030-tavoitteeseen
- ◆ Säästöjä: energia, materiaalit, raha, työaika
- ◆ Tukea ympäristötyöhön ja yhdessä tekemiseen yli työala- ja seurakuntarajojen ylipäätään
- ◆ Uuden tavan seurakuntalaisten tavoittamiseen ja vapaaehtoisuuden toteuttamiseen
- ◆ Imagoedun, joka kannattaa tuoda esiin viestinnässä, myös esim. työnhakuilmoituksissa

Ympäristödiplomin hyöty seurakunnalle

- Ympäristödiplomin avulla voidaan:
 - **tiedostaa** oman toiminnan ympäristövaikutukset
 - minimoida **riskit**
 - **ennakoida** tulevia haasteita
 - saada **työkaluja** toimintojen jatkuvaan kehittämiseen
- Erityisesti pitkällä tähtäimellä kestävä toimintatapa on yleensä myös taloudellisesti järkevä.



Kuva: Mäntsälän seurakunta

Ekologinen ja taloudellinen kestävyys tukevat usein toisiaan

- **Sijoitustoiminnassa** kestävä sijoittaminen antaa varmemmat ja usein myös paremmat tuotot.
- Luonnon monimuotoisuustavoitteet huomioiden hoidettu **metsä** tuo tuloja myös tulevaisuudessa, koska se ei ole yhtä altis muuttuvan ilmaston aiheuttamille myrsky- ja hyönteistuhoilille kuin tasaikäinen ja yksilajinen metsä.

TÄRPP! Vaikka kestävä vaihtoehto olisi kalliimpi, seurakunnan toimintamenojen kokonaisuudessa hintaero on kuitenkin yleensä pieni.

Jos kestävästä valinnasta *viestitään* aktiivisesti ja se saa yhdenkin seurakuntalaisen pysymään kirkon jäsenenä, hintaero kuittautuu helposti moninkertaisesti.



Seurakunta voi olla kokoaan suurempi vaikuttaja, erityisesti paikallisesti

- Seurakunnilta *odotetaan* esikuvallista, kriittisen tarkastelun kestävää toimintaa.
- Esim. hävikkiä hyödyntävä yhteisruokailu, kierrätys- ja työpajatoiminta ja vastuullisten lähituotteiden suosiminen *vahvistavat yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja elämänuskoa sekä toimivat mallina muillekin.*
- Kestävän tulevaisuuden rakentaminen ei ole vain luopumista, vaan myös *mahdollisuus* parempaan, merkitykselliseen elämään yhteydessä toisiin ja luomakuntaan. *Toivo* syntyy kokemuksesta, että yhdessä toimien asioihin voi vaikuttaa.
- *Tulevaisuus* ei vain tapahdu, se myös tehdään.

Etsimme *kevyessä korjauskunnossa* olevia

LAHJOITUSPYÖRIÄ

ukrainalaisille ja muille tarvitseville.

Nyt kannattaa siivota varastot ja lahjoittaa turhat pyörät hyvään tarkoitukseen!

Pyöriä huoltavat vapaaehtoiset, joten ethän tuo täysin ajokelvottomia pyöriä. Myös ehjät pyörät toki käyvät!

Pyörät voi toimittaa

Kotkan pyöräpajalle ti 24.5. tai to 2.6.
(Satamakatu 1, 48100 Kotka) **klo 17-19**

Ei muina aikoina, jottei tukita pihaa pyörillä!

Lisätiedot: Suvi-Tuuli Miilunpalo
p. 040 193 1698 tai suvi-tuuli.miilunpalo@evl.fi.

Kestävyytyö uudistaa seurakuntaa laajemminkin

- Työ kestävämmän tulevaisuuden hyväksi voi tuottaa ”oheistuotteenaan” ratkaisuja moniin seurakuntien ajankohtaisiin haasteisiin
 - Sisäänpäin kääntyneisyydestä ja työntekijäkeskeisyydestä yhdessä tekemiseen yli työala- ja seurakuntarajojen, osana paikallisia yhteistyöverkostoja
 - Kiinteistöjen monipuolisempi, koko yhteisöä paremmin palveleva käyttö
 - Uudet, mielekkäät vapaaehtoisuuden mahdollisuudet

Kuva: Varkauden seurakunta



USKONTO ARJESSA JA JUHLASSA

Suomen evankelis-luterilainen
kirkko vuosina 2016–2019

Vain kestävästi toimiva ja siitä viestivä seurakunta voi pitää kiinni nuorista jäsenistään

- Kirkon viimeisimpien nelivuotiskertomusten mukaan nuoret aikuiset eroavat kiihtyvästi kirkosta, koska kokevat sen itselleen merkityksettömäksi tai toimintatavoiltaan arvojen vastaiseksi.
- Samoille nuorille kestävyyskysymykset ovat usein tärkeitä, onhan kysymys hyvin konkreettisesti heidän tulevaisuudestaan tällä planeetalla.
- *Luomakunnan hyvinvoinnin vaalimisessa seurakunnalla on vahva ja luonteva, kirkon uskosta nouseva liittymäkohta nuorten kysymyksiin.*
- Kun seurakunta sitoutuu kestäviin toimintatapoihin, puheet viljelemisen ja varjelemisen tärkeydestä, lasten oikeuksista ja kaukaisen lähimmäisen arvosta tulevat lihaksi.
- *Kun sanat ja teot puhuvat samaa kieltä, viesti on uskottava ja vaikuttava myös jäsenyyttään tai työpaikkaansa pohtivalle nuorelle aikuiselle.*

Lopuksi: pieni mielikuvaharjoitus

Kuvittele lapsesi, lapsenlapsesi tai kummilapsesi katselemaan nykyistä toimintaasi vuodesta 2050 käsin.

Mitkä nykyhetken ratkaisut ovat sellaisia, joista voisit vielä silloinkin olla iloinen ja ylpeä: me teimme parhaamme!



KIITOS!

Iloa ja voimia tärkeään työhön!

Olkaa rohkeasti yhteyksissä!

Jari Visto
jari.visto@step.fi

+358 618 4290